

HOTĂRÂREA CURȚII

7 iulie 1992*

Parlamentul European împotriva Consiliului Comunităților Europene

„Directiva 90/366/CEE privind dreptul de ședere al studenților – Bază juridică – Prerogativele Parlamentului European”

Cauza C-295/90

În cauza C-295/90,

Parlamentul European, reprezentat de domnul Jorge Campinos, jurist al Parlamentului European, asistat de domnii Roland Bieber, consilier juridic, și Kieran Bradley, membru al serviciului juridic, în calitate de agenți, cu domiciliul ales în Luxemburg, la Secretariatul General al Parlamentului European, Kirchberg,

reclamant,

susținut de

Comisia Comunităților Europene, reprezentată de domnul C. W. A. Timmermans, director general adjunct al serviciului juridic, și de doamna Denise Sorasio, consilier juridic, în calitate de agenți, cu domiciliul ales în Luxemburg, la biroul domnului Roberto Hayder, reprezentant al serviciului juridic, Centrul Wagner, Kirchberg,

intervenientă,

împotriva

Consiliului Comunităților Europene, reprezentat de domnul Arthur Alan Dashwood, director al serviciului juridic, și de doamna Jill Aussant, administrator principal al aceluiași serviciu, în calitate de agenți, cu domiciliul ales în Luxemburg, la biroul domnului Jörg Käser, director al Direcției de Afaceri Juridice a Băncii Europene de Investiții, 100, boulevard Konrad Adenauer, Kirchberg,

pârât,

susținut de

Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord, reprezentat de domnul J. E. G. Vaux, de la Treasury Solicitor's Department, în calitate de agent, asistat de domnii Richard Plender și Derrick Wyatt, barristers, cu domiciliul ales în Luxemburg la sediul Ambasadei, 14, boulevard Roosevelt,

și

---

* Limba de procedură: franceza.

Regatul Țărilor de Jos, reprezentat de domnii J. W. de Zwaan și T. Heukels, consilieri juridici adjuncți în Ministerul Afacerilor Externe, în calitate de agenți, cu domiciliul ales în Luxemburg, la sediul Ambasadei Țărilor de Jos, 5 rue C. M. Spoo,

interveniente,

având ca obiect anularea Directivei 90/366/CEE a Consiliului din 28 iunie 1990 privind dreptul de ședere al studenților (JO L 180, p. 30),

CURTEA,

compusă din domnii: O. Due, președinte, R. Joliet, F.A. Schockweiler și F. Grévisse, președinți de cameră, G. F. Mancini, C. N. Kakouris, J.C. Moitinho de Almeida, G.C. Rodríguez Iglesias, M. Díez de Velasco, M. Zuleeg și J. L. Murray, judecători,

avocat general: domnul F. G. Jacobs

grefier: domnul D. Triantafyllou, administrator

având în vedere raportul de ședință,

după ascultarea observațiilor orale ale părților prezentate în ședința din 25 martie 1992, în cursul căreia Parlamentul European a fost reprezentat de către domnul F. Vainker, membru al serviciului său juridic, în calitate de agent,

după ascultarea concluziilor avocatului general prezentate în ședința din 20 mai 1992,

pronunță prezenta

Hotărâre

1 Printr-o cerere depusă la grefa Curții la 28 septembrie 1990, Parlamentul European a cerut anularea Directivei 90/366/CEE a Consiliului din 28 iunie 1990 privind dreptul de ședere al studenților (JO L 180, p. 30),

2 Această directivă are drept bază juridică articolul 235 al Tratatului CEE, în timp ce Comisia propusese ca temeiul să fie articolul 7 al doilea paragraf.

3 În sprijinul acțiunii sale, Parlamentul invocă trei motive.

4 În principal, acesta susține că, omițând să aleagă baza juridică corespunzătoare, respectiv articolul 7 al doilea paragraf din tratat, Consiliul nu a respectat prerogativele Parlamentului în procesul legislativ, întrucât dispoziția menționată prevede participarea acestei instituții potrivit procedurii de cooperare, în timp ce articolul 235 nu necesită decât consultarea sa.

5 Cu titlu subsidiar, Parlamentul susține că Consiliul nu a motivat suficient recurgerea la articolul 235 și că acesta a privat astfel Parlamentul de posibilitatea de a verifica dacă prerogativele sale în procesul legislativ fuseseră respectate.

6 Tot cu titlu subsidiar, acesta susține că Consiliul a trebuit să motiveze refuzul său de a accepta anumite amendamente propuse de Parlament.

7 Pentru o expunere mai amplă a faptelor litigiului, a derulării procedurii, precum și a motivelor și argumentelor părților, se face trimitere la raportul de ședință. Aceste elemente din dosar sunt reluate în cele ce urmează numai în măsura în care sunt necesare pentru raționamentul Curții.

Cu privire la admisibilitate

8 Guvernul Regatului Unit susține că acțiunea este inadmisibilă, având în vedere că jurisprudența Curții ar subordona dreptul de acțiune al Parlamentului unui dezacord al Comisiei cu punctul de vedere juridic al Parlamentului în ceea ce privește prerogativele acestuia din urmă, condiție care nu este îndeplinită în speță.

9 Acest argument, pe care Guvernul Regatului Unit intenționează să întemeieze Hotărârea Curții din 22 mai 1990, Parlamentul/Consiliul, (C-70/88, Rec., p. I-2041), nu poate fi reținut. Astfel cum reiese din punctul 27 al acestei hotărâri, admisibilitatea unei acțiuni în anulare introduse de Parlament se subordonează numai condiției ca această acțiune să nu urmărească decât salvagardarea prerogativelor acesteia și ca aceasta să nu se întemeieze decât pe motive bazate pe încălcarea acestora.

10 Rezultă că prezenta acțiune, care îndeplinește această condiție, trebuie declarată admisibilă.

Cu privire la baza juridică

11 Cu titlu preliminar, este necesar să se amintească faptul că, astfel cum a constatat deja Curtea, chiar din redactarea articolului 235 rezultă că recurgerea la acest articol drept bază juridică a unui act nu este justificată decât în cazul în care nici o altă dispoziție a tratatului nu conferă instituțiilor comunitare competența necesară pentru a adopta acest act (a se vedea, în primul rând, Hotărârea din 26 martie 1987, Comisia/Consiliul, punctul 13, 45/86, Rec., p. 1493).

12 Prin urmare, este necesar să se analizeze dacă Consiliul era competent să adopte directiva în litigiu pe baza articolului 7 al doilea paragraf, astfel cum au susținut Parlamentul, Comisia și, în ședință, Guvernul Regatului Unit, care și-a modificat poziția inițială ca urmare a Hotărârii Curții din 26 februarie 1992, Raulin (C-357/89, Rec., p. I-1027).

13 Potrivit unei jurisprudențe devenite deja constantă, în cadrul sistemului de competențe ale Comunității, alegerea bazei juridice a unui act trebuie să se întemeieze pe elemente obiective care pot fi supuse controlului judecătoresc. Astfel de elemente includ, în special, scopul și conținutul actului (a se vedea, în special, Hotărârea din 11 iunie 1991, Comisia/Consiliul, punctul 10, C-300/89, Rec., p. I-2867).

14 Directiva contestată vizează să consacre și să organizeze dreptul de ședere, limitat la durata formării urmărite, al studenților resortisanți ai unui stat membru precum și a soțului/soției și a copiilor aflați în întreținere. Beneficiarii trebuie numai să dovedească prin orice mijloc faptul că aceștia s-au înscris în cadrul unei instituții recunoscute pentru a urma, în principal, o formare profesională, că dispun de o asigurare de boală și că nu vor deveni o povară pentru sistemul de asistență socială a statului gazdă. Acestora li se eliberează de către statul gazdă un document de ședere, a cărui valabilitate maximă este de un an, dar care poate fi înnoit. Nu se poate deroga de la dispozițiile directivei decât din motive de ordine publică, de securitate publică sau de sănătate publică. Această directivă nu conferă dreptul la burse de întreținere pentru beneficiari din partea statului gazdă.

15 Astfel cum a arătat Curtea la punctul 34 din hotărârea Raulin, citată anterior, dreptul la tratament egal în ceea ce privește condițiile de acces la formarea profesională vizează nu numai cerințele impuse de către instituția de formare în cauză, astfel cum sunt taxele de înscriere, ci orice măsură care poate împiedica exercitarea dreptului. Este clar că un student admis să urmeze o formare profesională riscă să se găsească în imposibilitatea de a frecventa cursurile în cazul în care acesta nu are drept de ședere în statul membru în care se desfășoară cursul. Rezultă că principiul de nediscriminare în ceea ce privește condițiile de acces la formarea profesională, care decurge din articolele 7 și 128 din Tratatul CEE, implică faptul că un resortisant al unui stat membru care a fost admis să urmeze o formare profesională într-un alt stat membru beneficiază în acest sens de un drept de ședere pe durata formării.

16 Rezultă că directiva în litigiu instituie, într-un domeniu de aplicare a tratatului, respectiv în cel al formării profesionale, menționat la articolul 128, reglementări care interzic discriminarea pe motiv de cetățenie, astfel cum prevede articolul 7 al doilea paragraf.

17 Consiliul și guvernul olandez au susținut, cu toate acestea, în ședință că directiva în litigiu conferea studenților un drept de liberă circulație analog celui al lucrătorilor emigranți, care depășește dreptul de rezidență în scopul formării profesionale, și că, în consecință, scopul și conținutul directivei depășeau cadrul articolului 7 din tratat și că, prin urmare, impuneau recurgera la articolul 235 drept bază juridică.

18 În această privință, este necesar să se arate că principiul general al articolului 7 primul paragraf nu se poate aplica decât sub rezerva dispozițiilor speciale prevăzute de tratat (a se vedea, în special, Hotărârea din 14 iulie 1977, Sagulo, punctul 11, 8/77, Rec., p. 1495) și că articolul 7 al doilea paragraf are scopul de a permite Consiliului să adopte, în funcție de drepturile și interesele în cauză, dispozițiile necesare eliminării efective a discriminărilor efectuate pe motiv de cetățenie în domeniile în care competența sa nu își găsește bază într-una din dispozițiile speciale care reglementează diferitele domenii de aplicare a tratatului. Cu toate acestea, măsurile adoptate în temeiul articolului 7 al doilea paragraf din tratat nu trebuie să se limiteze în mod necesar la reglementările drepturilor care decurg din primul paragraf al aceluiași articol, ci pot avea, de asemenea, drept obiect aspecte a căror reglementare este necesară pentru ca exercitarea acestor drepturi să poată fi efectivă.

19 În plus, este necesar să se constate că diferitele elemente ale directivei în litigiu sunt asociate exercitării efective a dreptului de ședere a studenților în vederea formării profesionale. În această privință, este necesar să se sublinieze în special că dreptul de ședere conferit soțului și copiilor aflați în întreținere este un element indispensabil în exercitarea efectivă a dreptului de ședere a studentului, astfel cum este acesta exprimat de altfel în cel de-al optulea considerent al directivei.

20 Din ansamblul celor anterioare rezultă că Consiliul era competent să adopte directiva în litigiu în temeiul articolului 7 paragraful al doilea din tratat, și că, în consecință, acesta nu avea dreptul de a se baza pe articolul 235.

21 Prin urmare, fără a fi necesar să se examineze mijloacele subsidiare ale Parlamentului, directiva contestată trebuie anulată.

Cu privire la limitarea efectelor anulării

22 Comisia, guvernele olandez și al Regatului Unit au cerut Curții să limiteze efectele unei eventuale anulări a directivei. Parlamentul a indicat în mod expres că nu se opunea unei astfel de limitări.

23 În această privință, este necesar să se arate, în primul rând, că anularea pur și simplu a directivei contestate este de natură să aducă atingere exercitării unui drept care decurge din tratat, respectiv dreptului de ședere al studenților în vederea unei formări profesionale.

24 De asemenea, este necesar să se țină seama de faptul că, astfel cum rezultă din informațiile oferite Curții de toate părțile, conținutul normativ esențial al directivei nu este pus la îndoială nici de instituții nici de statele membre.

25 În cele din urmă, este necesar, de asemenea, să se țină seama de faptul că acest termen prevăzut de articolul 6 pentru punerea în aplicare, de către statele membre, a actelor cu putere de lege și actelor administrative necesare pentru a se conforma directivei a expirat la 30 iunie 1991.

26 În aceste condiții, motive importante de securitate juridică, comparabile celor care intervin în caz de anulare a anumitor regulamente, justifică exercitarea de către Curte a puterii conferite acesteia în mod expres de articolul 174 paragraful al doilea din tratatul CEE în cazul anulării unui regulament și faptul că aceasta indică efectele directivei în litigiu care trebuie menținute.

27 În condițiile speciale ale cauzei, este necesar să se mențină în mod provizoriu ansamblul efectelor directivei anulate, până în momentul în care Consiliul a înlocuit-o cu o nouă directivă adoptată pe baza juridică corespunzătoare.

Cu privire la cheltuielile de judecată

28 În temeiul articolului 69 alineatul (2) din Regulamentul de procedură, partea care cade în pretenții este obligată la plata cheltuielilor de judecată. Întrucât Consiliul a căzut pretenții, trebuie obligat la plata cheltuielilor de judecată. În temeiul aceluiași articol alineatul (4) primul paragraf, Comisia și guvernele olandez și al Regatului Unit, care sunt intervenienți în litigiu, trebuie să suporte propriile cheltuieli de judecată.

Pentru aceste motive,

CURTEA

hotărăște:

1) Directiva 90/366/CEE a Consiliului din 28 iunie 1990 privind dreptul de ședere al studenților este anulată.

2) Efectele directivei anulate sunt menținute în vigoare până la intrarea în vigoare a unei directive adoptate pe o bază juridică corespunzătoare.

3) Obligă Consiliul la plata cheltuielilor de judecată.

4) Comisia, precum și guvernele olandez și al Regatului Unit suportă propriile cheltuieli de judecată.

Due	Joliet	Schockweiler	Grévisse
Mancini	Kakouris	Moitinho de Almeida	
Rodríguez Iglesias	Díez de Velasco	Zuleeg	Murray

Pronunțată în ședință publică la Luxemburg, 7 iulie 1992.

Grefier
J.-G. Giraud

Președinte
O. Due